Muistio

Työelämä
Mikko Räsänen

15.10.2026

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yleistukilain, työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain sekä yleisistä kielitutkinnoista annetun lain muuttamisesta HE 109/2026 vp

EK kannattaa esityksen tavoitetta vahvistaa kannusteita työmarkkinoille osallistumiseen ja kielen oppimiseen. Tavoitteeseen pyritään porrastamalla työttömyyden ajalta maksettavan etuuden määrä Suomessa työskentelyn tai asumisen keston perusteella.

EK korostaa toimeenpanossa kolmea näkökohtaa: riittävää kielikoulutuksen tarjontaa, poikkeusten arviointiperusteiden selkeyttä sekä kotoutujien nopeaa ohjaamista tarpeenmukaisiin palveluihin.
Suomen tai ruotsin kielen oppiminen on kannatettava tavoite. Tavoitteen toteutuminen edellyttää riittävää koulutustarjontaa sekä sitä, että kotoutujilla on tosiasialliset mahdollisuudet osallistua opetukseen ja osoittaa kielitaitonsa.

Esityksen vaikutusten arvioidaan jäävän vähäisiksi sekä työllisyyden että kotoutumistuen saajien käytettävissä olevien tulojen osalta. Vaikutukset myös näkynevät hitaasti. Maassa jo oleviin maahanmuuttajien asemaan esityksellä ei ole vaikutuksia.

Työskentely- ja asumisaikavaatimuksiin esitetään poikkeuksia, kun henkilö ei vammaisuuden tai muun vastaavan syyn vuoksi kykene osoittamaan kielitaitoaan. Tämä on perusteltua, mutta edellytysten yhdenmukainen arviointi voi olla haasteellista,

Kotoutumisen tukeminen ja siihen kannustaminen ovat perusteltuja. VATT:n tutkimuksen mukaan kotoutumissuunnitelman laatiminen paransi kotoutujien ja jopa seuraavan sukupolven taloudellista asemaa (https://www.aalto-econ.fi/sarvimaki/integration_children.pdf, 2024).

Palvelun on vastattava asiakkaan tarpeita. Ehdotuksen mukaan kyse voi olla myös muusta työllistymistä tukevasta palvelusta, jos osallistuminen antaa henkilölle tosiasiallisen mahdollisuuden edistää työllistymistään. Säännös jättäisi työvoimaviranomaisille varsin laajan harkintavallan palvelujen tarjoamisessa.

EK pitää tärkeänä, että muusta syystä kuin työn tai opiskelun vuoksi Suomeen muuttava henkilö saa kotoutumissuunnitelman ja pääsee mahdollisimman nopeasti työhön, tarpeidensa mukaiseen koulutukseen tai muuhun tarkoituksenmukaiseen palveluun. Tämän tavoitteen kannalta esitetty kuuden kuukauden takuuaika voi olla liian pitkä.